UFUK ÜNİVERSİTESİ

1999 · ANKARA

PROGRAM TASARIMI, İZLENMESİ VE İYİLEŞTİRİLMESİ KILAVUZU

Eğitim-Öğretim Programlarının Tasarımı, Uygulanması, İzlenmesi ve Sürekli İyileştirilmesine Yönelik Rehber

Planlama ve Kalite Koordinatörlüğü

2026

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR iii

1. Kılavuzun Amacı ve Kapsamı
2. Yasal Dayanaklar

GİRİŞ 1

1

1

A. PROGRAM TASARIMI 2

1. Temel İlkeler 2
2. Paydaş Katılımının Sağlanması 3
3. Program Yeterliliklerinin (Çıktılarının) Oluşturulması 4
4. Program Çıktıları ile TYÇ Uyumu 4
5. Müfredatın Oluşturulması 5
   - 5.1. Programın Türü, Süresi ve Yapısı 5
   - 5.2. Ders Türleri ve Ders Dağılım Dengesi 5
6. Ders Tasarımının Yapılması 6
   - 6.1. Ders Tanımı 7
   - 6.2. Dersin Amacı (Hedefi) 7
   - 6.3. Öğrenme Çıktılarının (Ders Kazanımlarının) Yazılması 7
   - 6.4. Öğrenme Çıktıları ve Program Yeterlilikleri İlişkisi 10
   - 6.5. Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri 11
   - 6.6. Öğrenme Çıktıları ve Ölçme Değerlendirme İlişkisinin Kurulması 11
   - 6.7. Dersin Kitabı/Malzemesi/Önerilen Kaynaklar 12
   - 6.8. İş Yükü Temelli Kredinin Belirlenmesi – AKTS 12

14

C. PROGRAMLARIN İZLENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ 15

1. Program Çıktılarının İzlenmesi 15
2. AKTS Kredi Değerlerinin İzlenmesi ve Doğrulanması 16
3. Derslerin Yürütülmesinin İzlenmesi 16

17

B. PROGRAMLARIN UYGULANMASI

4. Müfredatın İzlenmesi

D. PROGRAMLARIN GÜNCELLENMESİ VE İYİLEŞTİRİLMESİ 18

E. PROGRAM TASARIMI, İZLENMESİ, DEĞERLENDİRİLMESİ VE GÜNCELLENİP İYİLEŞTİRİLMESİ SÜREÇLERİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN UNSURLAR 18

KISALTMALAR

Kısaltma	Açıklaması
AKTS	Avrupa Kredi Transfer Sistemi
AYÇ	Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi
BİPA	Üniversite bünyesinde kullanılan program bilgi paketi/izleme platformu
EBYS	Elektronik Belge Yönetim Sistemi
ESGEB	Eğitim ve Strateji Geliştirme Birimleri
OBS	Öğrenci Bilgi Sistemi
PUKÖ	Planla – Uygula – Kontrol Et – Önlem Al (Döngüsü)
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TYÇ	Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi
TYYÇ	Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi
YÖK	Yükseköğretim Kurulu
YÖKAK	Yükseköğretim Kalite Kurulu

4 5

GİRİŞ

1. Kılavuzun Amacı ve Kapsamı

Bu kılavuzun amacı, Ufuk Üniversitesi'nde yürütülen eğitim-öğretim programlarının tasarımı, geliştirilmesi, uygulanması, izlenmesi ve sürekli iyileştirilmesine yönelik süreçlerin sistematik, şeffaf ve kalite güvencesi ilkeleri doğrultusunda yürütülmesini sağlamaktır. Bu doğrultuda kılavuz, programların öğrenme çıktıları temelli bir yaklaşımla yapılandırılmasına rehberlik etmeyi, ulusal ve uluslararası standartlarla uyumunu desteklemeyi ve paydaş odaklı bir program geliştirme kültürünü güçlendirmeyi hedeflemektedir.

Kılavuz kapsamında; program tasarımında dikkate alınması gereken temel ilkeler, iç ve dış paydaş katılımının sağlanmasına yönelik yaklaşımlar, program çıktılarının yazımına ilişkin usul ve esaslar, müfredatın oluşturulmasında gözetilecek ölçütler ve ders tasarım süreçleri ayrıntılı olarak ele alınmaktadır. Bu çerçevede ders izlencelerinin hazırlanması, öğrenme çıktıları ile ders içerikleri arasındaki ilişkinin kurulması, öğrenci iş yüküne dayalı AKTS hesaplamalarının yapılması ve ölçme-değerlendirme süreçlerinin yapılandırılması gibi hususlara yer verilmektedir.

Ayrıca kılavuzda, programların etkinliğinin izlenmesi ve geliştirilmesine yönelik olarak Planla-Uygula-Kontrol Et-Önlem Al (PUKÖ) döngüsünün program tasarım ve güncelleme süreçlerine entegrasyonu ele alınmakta; böylece programların sürekli iyileştirme anlayışıyla güncel, sürdürülebilir ve paydaş ihtiyaçlarına duyarlı şekilde yürütülmesi amaçlanmaktadır.

2. Yasal Dayanaklar

Bu kılavuzda yer alan ilke, esas ve süreçler; Ufuk Üniversitesi'nin ilgili mevzuatı ile ulusal düzeyde yürürlükte bulunan düzenlemeler temel alınarak oluşturulmuş olup aşağıda belirtilen yasal dayanaklara dayanmaktadır.

- 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu
- YÖK Eğitim ve Öğretim Daire Başkanlığı düzenlemeleri
- Türkiye (Yükseköğretim) Yeterlilikler Çerçevesi
- Bologna Süreci ve Avrupa Standartları
- Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK) tarafından yayımlanan kalite güvencesi, akreditasyon ve değerlendirme süreçlerine ilişkin usul ve esaslar ile rehber dokümanlar
- Ufuk Üniversitesi Eğitim-Öğretim ve Sınav Mevzuatı
- Ufuk Üniversitesi Eğitim-Öğretim İç Kalite Güvencesinin Sağlanması Yönergesi

A. PROGRAM TASARIMI

1. Temel İlkeler

Ufuk Üniversitesi'nde eğitim-öğretim programlarının tasarımı, öğrencilerin bilgi, beceri ve yetkinlik gelişimini bütüncül bir yaklaşımla destekleyen, ölçülebilir ve sürdürülebilir öğrenme çıktıları temelinde yapılandırılmaktadır. Bu doğrultuda programların, ulusal ve uluslararası yeterlilikler çerçevesiyle uyumlu, paydaş ihtiyaçlarını gözeten ve değişen toplumsal, bilimsel ve sektörel dinamiklere duyarlı bir anlayışla geliştirilmesi esas alınmaktadır.

Program tasarım sürecinde, hedeflenen öğrenme çıktılarına etkin biçimde ulaşılmasını sağlayacak içerik, öğretim yöntemleri, ölçme-değerlendirme yaklaşımları ve öğrenme ortamları arasında tutarlı bir ilişki kurulması gözetilmektedir. Mevcut programların güncellenmesi ve yeni programların açılması süreçlerinde kalite güvencesi ilkeleri çerçevesinde aşağıda belirtilen hususların dikkate alınması ve belgelendirilerek kanıtlarla arşivlenmesi beklenmektedir:

Tablo 1. Program tasarımında dikkate alınması gereken hususlar ve belgeler

Stratejik Hedefler	Program tasarımı; program amaçları, bilgi-beceri ve yetkinlikler, öğrenme çıktıları, ders bilgi paketleri ve AKTS yapısı gibi temel bileşenleri kapsayacak şekilde ele alınmakta olup ,Üniversitenin Stratejik Planı'nda yer alan eğitim-öğretim hedefleriyle uyumlu olarak yapılandırılmalıdır.
Eğitim-Öğretim Politikası	Ufuk Üniversitesi'nde program tasarımı, üniversitenin güncel eğitim-öğretim politikaları, öncelikleri ve yükseköğretim alanındaki güncel gelişmeler dikkate alınarak gerçekleştirilmelidir.
Ufuk Üniversitesi Misyonu ve Vizyonu	Program tasarımı; program amaçları, bilgi-beceri ve yetkinlikler, öğrenme çıktıları, ders bilgi paketleri ve AKTS yapısı gibi temel bileşenleri kapsayacak şekilde ele alınmakta olup, Üniversitenin misyonu, vizyonu ve temel değerleriyle uyumlu olarak yapılandırılmalıdır.
Ulusal ve Uluslararası Politikalar	Program tasarımında, OECD, UNESCO, YÖK, YÖKAK, TÜBİTAK ve Kalkınma Planları gibi ulusal ve uluslararası stratejik belgeler ile bölgesel ve yerel beklentiler göz önünde bulundurulmalıdır.
TYÇ TYÇÇ AYÇ	Ufuk Üniversitesi'nde program tasarımı süreçleri, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ), Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) ve Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ) ile uyum gözetilerek yürütülmekte; programların öğrenme çıktıları ve yeterlilikleri bu çerçevelerle ilişkilendirilerek yapılandırılmalıdır.
Ulusal Çekirdek Eğitim Programı	Ufuk Üniversitesi'nde program tasarımı süreçlerinde, ilgili alan için tanımlanmış ulusal çekirdek eğitim programlarının bulunması durumunda, bu çerçeveler dikkate alınmalı ve program yapısı bu doğrultuda şekillendirilmelidir. Ulusal çekirdek eğitim programlarına ilişkin güncel bilgilere, Yükseköğretim Kurulu'nun (YÖK) resmî web sitesi üzerinden erişilebilmektedir.
Mevzuat	Program tasarımı süreci, Üniversitenin Program Tasarımı, Onayı, Değerlendirilmesi ve Güncellenmesine ilişkin düzenlemeleri esas alınarak yürütülmektedir. Bu süreçte ayrıca, Ufuk Üniversitesi'nin ilgili eğitim-öğretim mevzuatı ile Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen yönetmelik ve yönergeler (Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim Yönetmeliği, Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği, Çift Anadal ve Yandal Programlarına ilişkin düzenlemeler vb.) doğrultusunda hareket edilmelidir.
Akreditasyon Standartları	Ufuk Üniversitesi'nde yürütülen programların, ilgili disiplin alanına özgü ulusal ve uluslararası akreditasyon ölçütleriyle uyumu gözetilmeli; program tasarımı, uygulanması ve sürekli iyileştirilmesi süreçlerinde bu standartlar rehber alınmalıdır.

İç ve Dış Paydaş Katılımının Sağlanması	Program tasarımı süreçlerinde, akademik ve idari birimler başta olmak üzere iç paydaşlar ile mezunlar, işverenler ve ilgili sektör temsilcileri gibi dış paydaşların görüş ve katkıları sistematik olarak dikkate alınmalıdır.

2. Paydaş Katılımının Sağlanması

Paydaşlar, programın etkilenebileceği veya etkileyebilecek herhangi bir kişi, grup veya kuruluşu temsil eder. Örneğin, öğrenciler, öğretim elemanları, yöneticiler, endüstri temsilcileri ve diğer ilgili taraflar paydaşlar arasında yer alabilir. Paydaşların programa katkı sağlamaları, programın başarılı bir şekilde tasarlanması, uygulanması ve güncellenerek iyileştirilmesinde kritik öneme sahiptir.

Tablo 2. Paydaş katılımı

Paydaş katılımının önemi		*Programın İhtiyaçları ve Beklentileri*: Paydaşların programın ihtiyaçlarını ve beklentilerini paylaşması, programın gereksinimlerinin doğru şekilde belirlenmesine ve tasarlanmasına yardımcı olur.
		Karar Alma Sürecine Katılım: Paydaşların katılımı, programın hedeflerinin belirlenmesi, tasarım sürecinin yönlendirilmesi ve kararların alınması sürecinde önemli bir rol oynar.
		Farklı Bakış Açıları: Farklı paydaşların farklı bakış açıları ve deneyimleri vardır. Bu çeşitlilik, programın daha kapsamlı ve etkili bir şekilde tasarlanmasına olanak sağlar.
		Programın Kabul Edilmesi: Paydaşların programa katılımı, programın kabul edilmesi ve desteklenmesi sürecinde önemli bir faktördür. Paydaşların programın geliştirilmesine katkıda bulunması, programın benimsenmesini artırır.
		Toplumsal ve Ekonomik Etkilerin Dikkate Alınması: Paydaşlar, programın toplumsal ve ekonomik etkilerini değerlendirme sürecine katkıda bulunarak, sürdürülebilir ve etkili programlar tasarlanmasını sağlar.
Program tasarımında ve iyileştirilmesinde paydaş görüşlerinin alınma amaçları		Program çıktılarının oluşturulması, izlenmesi ve güncellenmesi, Müfredatın geliştirilmesi, izlenmesi ve güncellenmesi, Ders yöntem, teknik ve ölçme değerlendirme süreçlerinin iyileştirilmesi, vb.
Paydaşlar kimlerdir?	İç Paydaşlar	Rektörlük, Senato, Akademik birimler, ESGEB'e bağlı ilgili koordinatörlükler, ilgili komisyon ya da komiteler, öğrenciler, idari personel vb.
	Dış Paydaşlar	Mezunlar, işveren ve sektör temsilcileri, kamu kurum ve kuruluşları, akreditasyon ve kalite kuruluşları, diğer yükseköğretim kurumları, toplum vb.
Paydaş katılımı araçları		▪ Rektör-Öğrenci Buluşmaları ▪ Dekan-Öğrenci Buluşmaları ▪ Danışma Kurulu Toplantıları ▪ Akademik Kurul Toplantıları ▪ Mezuniyet Aşaması Program Çıktıları Değerlendirme Anketi ▪ Ders Öz-Değerlendirme ve Program Sürekli İyileştirme Anketi ▪ Ders/ Öğretim Elemanı Değerlendirme Anketi ▪ vb.
Paydaş katılım araçlarının uygulanması		Ufuk Üniversitesi bünyesindeki çeşitli/ilgili mevzuatlarda tanımlandığı şekilde ve periyotlarda uygulanır.

Paydaş katılımı sonuçlarının analizi ve raporlanması	Tüm birimler, Birim İç Değerlendirme Raporu'nun birimlerden talebine istinaden ilgili alt başlıklarda izleme ve iyileştirme çalışmalarını da dahil ederek Planlama ve Kalite Koordinatörlüğüne EBYS üzerinden gönderir.

3. Program Yeterliliklerinin (Çıktılarının) Oluşturulması

Program çıktıları, bir programdan mezun olan bireylerin sahip olması beklenen bilgi, beceri ve yetkinlikleri tanımlamakta olup, programın eğitim hedeflerini somut ve ölçülebilir biçimde ortaya koymaktadır. Bu nedenle program çıktılarının belirlenmesi sürecinde, paydaş görüşlerine dayalı bir ihtiyaç analizinin yapılması önerilmektedir. İhtiyaç analizi kapsamında; öğrenciler, mezunlar, öğretim elemanları, işverenler ve ilgili sektör temsilcileri gibi iç ve dış paydaşlarla iletişime geçilerek görüşlerinin alınması beklenmektedir. Ayrıca ilgili akademik alanın güncel durumu, gelecekteki yönelimleri ile toplumsal ihtiyaçlar da bu süreçte dikkate alınmalıdır.

Program çıktılarının oluşturulmasında; Ufuk Üniversitesi'nin stratejik planı, eğitim-öğretim politikası, üniversite ve bölüm misyonu ile Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) temel alan yeterlilikleri esas alınarak bütüncül bir yaklaşım benimsenmelidir.

Tablo 3. Program yeterlilikleri oluşturulurken dikkat edilmesi gereken unsurlar

Program Yeterlilikleri (Çıktıları) Oluşturulurken Dikkat Edilmesi Gereken Unsurlar	İç ve dış paydaş görüşleri alınmalıdır.
	Programın yer aldığı düzeye ve alana özgü yeterliliklerle uyumlu olmalıdır.
	Öğrencilerin program sonunda kazanacakları yetkinliklere odaklanmalıdır.
	Açık, anlaşılır ve paydaşlar tarafından yorumlanabilir nitelikte olmalıdır.
	Ortalama bir öğrencinin erişebileceği düzeyde ifade edilmelidir.
	Çok sayıda yüzeysel ifade yerine, programın özünü yansıtan sınırlı sayıda çıktı oluşturulmalıdır.
	Program çıktılarının sayısının genel olarak 10–15 arasında olması önerilmektedir.
	Alanın gerektirdiği temel ve anahtar yetkinlikleri kapsamalıdır.

4. Program Çıktıları ile TYÇ Uyumu

Program çıktıları, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) yeterlilikleri ile ilişkilendirilerek eşleştirilmeli; bu eşleştirme aşağıdaki şablon kullanılarak hazırlanmalı ve BİPA üzerinden yayımlanmalıdır.

Tablo 4. TYÇ ile Program Çıktıları eşleştirme tablosu şablonu

TYÇ Başlığı	TYÇ Yeterlilik Maddesi	Program Yeterlilik No
Bilgi	1. ...	
	2. ...	
	3. ...	
Beceriler	1. ...	
	2. ...	

		3. ...	
Yetkinlikler	Bağımsız çalışabilme ve sorumluluk alabilme	1. ...	
		2. ...	
	Öğrenme	1. ...	
		2. ...	
	İletişim ve sosyal	1. ...	
		2. ...	
	Alana özgü	1. ...	
		2. ...	

Not: Tablo satır sayısı ilgili programın TYÇ Yeterlilikleri sayısı dikkate alınarak artırılabilir.

5. Müfredatın Oluşturulması

Müfredatın oluşturulması sürecinde, programın amaçları ve öğrenme çıktıları esas alınarak derslerin yapısı, dağılımı ve birbirleriyle ilişkisi bütüncül bir yaklaşımla planlanmalıdır. Bu süreçte, derslerin öğrenci iş yüküne dayalı olarak kredilendirilmesi (AKTS) ve programın türüne bağlı süre ve yapı özellikleri ile ders türlerinin dengeli ve amaca hizmet edecek şekilde kurgulanması önem taşımaktadır. Aşağıda, müfredatın oluşturulmasında dikkate alınması gereken temel unsurlar alt başlıklar halinde sunulmaktadır.

5.1. Programın türü, süresi ve yapısı

Ufuk Üniversitesi'nde yürütülen diploma programlarının süresi ve yapısı, ilgili mevzuat ve yeterlilikler çerçevesinde belirlenmekte olup, müfredat oluşturma sürecinde bu çerçeve dikkate alınmaktadır. Mezuniyet için tamamlanması gereken toplam AKTS yükü aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Tablo 5. Programın türü, süresi ve toplam AKTS değeri

TYÇ Düzeyi	Eğitim Süresi	Bir dönemde alınması gereken AKTS Kredisi	Toplam AKTS Kredisi
Önlisans	2 yıl	30	120 AKTS
Lisans	4 yıl	30	240 AKTS
Lisans (Tıp vb.)	6 yıl	30	360 AKTS
Yüksek Lisans (Tezli)	2 yıl	30	120 AKTS
Yüksek Lisans (Tezsiz)	1,5 yıl	30	90 AKTS
Doktora (tezli yüksek lisans derecesi ile doktora programları)	4 yıl	30	240 AKTS

Not: Dersler için AKTS değerlerinin belirlenmesine yönelik hesaplama yöntemleri ve uygulama esasları, bu kılavuzun "Ders Tasarımının Hazırlanması" başlığı altında detaylı olarak açıklanmaktadır.

5.2. Ders Türleri ve Ders Dağılım Dengesi

Programların ders dağılım dengesi oluşturulurken zorunlu, seçmeli, ortak ve alan dışı dersler olmak üzere dört sınıflandırma bulunmaktadır.

Tablo 6. Ders türleri

Ders Türü	Tanımı	İlke ve esası
Zorunlu Ders	Öğrencinin kaydolduğu programda almakla yükümlü olduğu derslerdir.	Müfredatta zorunlu-seçmeli ders dengesi gözetilmelidir; Seçmeli derslerin toplam AKTS kredi miktarı, ilgili programın toplam AKTS kredisinin %25'inden az olmaması beklenmektedir.
Seçmeli Ders	Öğrencinin kaydolduğu programda yer alan, öğrencinin seçimine bağlı derslerdir.	
Üniversite Ortak Dersler	Yükseköğretim Kanunu'nun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendinde yer alan Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk Dili ve Yabancı Dil dersleridir.	-
Alan Dışı Dersler	Öğrencilerin kişisel gelişimleri amacıyla aldıkları, Üniversitemiz müfredatında olan kayıtlı olunan programın dışındaki derslerdir.	Ufuk Yaşam Dersleri Koordinatörlüğü bünyesinde yer alan UYD ders havuzundan alınabilmektedir.

6. Ders Tasarımının Yapılması

Ders tasarımı, program amaçları ve öğrenme çıktıları ile uyumlu olacak şekilde planlanmalıdır ve bir ders izlencesinde ders sorumlularının kimler olduğunu, AKTS/kredi durumunu, dersin statüsünü, tanımını, amacını, öğrenme çıktılarını (hedeflenen kazanımları), dersin içeriğini, ölçme-değerlendirme yöntemini ve kullanılacak kaynaklara dair bilgileri içermelidir. Söz konusu izlencenin hazırlanmasında üniversite genelinde dil birliğinin sağlanması önemsenmektedir; bu sebeple izlencenin hazırlanması ile ilgili hususlar sıra ile sunulmuştur:

Tablo 7. Ders tasarımı şablonu (ders izlencesi)

Dersin Kodu ve Adı				**Fakülte :** **Bölüm :** **Anabilim Dalı :**					
Yarıyıl	**Eğitim Öğretim Yöntemleri**							**Krediler**	
	Teori/Ders Anlatımı	**Uygulama**	**Lab.**	**Proje/Alan Çalışması**	**Seminerler/ Çalışma Grupları**	**Diğer***	**Toplam**	**Kredi**	**AKTS Kredisi**
Ders Sorumluları									
Ders Dili									
Zorunlu/ Seçmeli									
Ön Koşul									
Dersin Tanımı									

Dersin Hedefi (Amacı)			
Dersin Veriliş Biçimi			
Dersin kazanımları/ Öğrenme çıktıları	Bu dersi alıp başarıyla tamamlayanların aşağıdaki kazanımları edinmeleri beklenmektedir: **1.** ... **2.** ...		
Dersin Gidişatı (İçerik)	**Hafta**	**Konular**	
	01		
	02		
	03		
	04		
	05		
	06		
	07		
	08		
	09		
	10		
	11		
	12		
	13		
	14		
Değerlendirme Ölçütleri		Varsa (X) olarak işaretleyi iz	Yüzde (%)
	Ara Sınavlar		
	Kısa Sınavlar		
	Ödev		
	Uygulamalar		
	Laboratuvar		
	Projeler/ Alan Çalışması		
	Seminerler/ Çalışma Grupları		
	Dönem Sonu Sınavı		
	Diğer (Katılım, kütüphane çalışması, vb.)		

Önerilen Kaynaklar	
Staj/Uygulama	
Program yeterlilikleri (PY) ile ders öğrenim çıktıları (ÖÇ) ilişkisi	

6.1. Ders Tanımı: Ders tanımı, dersin kapsamını, temel yaklaşımını ve odaklandığı bilgi ve beceri alanlarını yansıtacak biçimde en fazla bir iki cümle ile hazırlanmalıdır. Tanımda dersin genel çerçevesi açık ve anlaşılır bir şekilde ortaya konulmalı; ayrıntılı içerik sıralamasından kaçınılmalı, program yeterlilikleri ile örtüşen yönü vurgulanmalıdır.

Tablo 8. "Dersin Tanımı" yazım örneği: MBS010 Eğitimde Proje Hazırlama Dersi (Lisans)

Dersin Tanımı	Eğitimde Proje Hazırlama dersi, proje kavramı, türleri ve proje tabanlı öğrenme yaklaşımı çerçevesinde bilimsel araştırma basamaklarını ele alan bir derstir. Ders kapsamında öğrenciler; problem belirleme, amaç ve araştırma soruları oluşturma, yöntem ve veri toplama sürecini planlama, mantıksal çerçeveye uygun proje önerisi geliştirme ve raporlama aşamalarını bütüncül olarak öğrenirler. Ayrıca grup çalışması yoluyla proje önerisi hazırlama ve sunma becerileri kazandırılır.

6.2. Dersin Amacı (Hedefi): Dersin amacı, program yeterlilikleri ile uyumlu olacak şekilde ve genellikle tek bir cümle ile ifade edilmelidir. Amaç ifadesi, öğrencinin ders sonunda kazanması beklenen temel yeterliği açık, ölçülebilir ve çıktı odaklı bir biçimde tanımlamalıdır.

Tablo 9. "Dersin Amacı (Hedefi)" yazım örneği: MBS010 Eğitimde Proje Hazırlama Dersi (Lisans)

Dersin Amacı (Hedefi)	Bu dersin hedefi, öğrencilerin bilimsel araştırma basamaklarına uygun, mantıksal çerçeveye dayalı ve uygulanabilir bir eğitim projesi tasarlayabilmelerini sağlamaktır. Öğrencilerin araştırmaya dayalı problem çözme, planlama ve proje geliştirme yeterliklerini kazanmaları amaçlanmaktadır.

6.3. Öğrenme Çıktılarının (Ders Kazanımlarının) Yazılması: Öğrenme çıktıları, öğrencinin dersi başarıyla tamamladığında hangi bilgi, beceri ve yetkinliklere sahip olacağını açık ve ölçülebilir biçimde belirten ifadelerdir. Öğrenme çıktıları yazımında dikkat edilmesi gereken hususlar şu şekilde listelenebilir:

- Öğrenci merkezli olmalıdır. Öğrenme çıktıları öğretim elemanın ne yapacağını ya da ne anlatacağını değil, öğrencinin ders sonunda ne bileceğini, anlayacağını ve yapabileceğini ifade etmelidir.
- Ölçülebilir ve gözlemlenebilir olmalıdır. Soyut ve ölçülemeyen fiillerden (bilir, öğrenir, geliştirir vb.) kaçınılmalıdır. Ölçülebilir ifadeler (açıklar, analiz eder, örnekler verir, değerlendirir, uygular, tasarlar vb.) kullanılmalıdır.
- Derslerin konuları ve konu başlıkları öğrenme çıktısı olarak ifade edilmemelidir.
- Program yeterlilikleri (çıktıları) ile uyumlu olmalıdır. Her öğrenme çıktısı en az bir program yeterliliğine (çıktısına) katkı sağlamalıdır.
- Öğrenme çıktıları TYÇ kapsamında, programın yer aldığı düzeye uygun yazılmalıdır. (5- Ön Lisans, 6- Lisans, 7- Yüksek Lisans, 8- Doktora)
- Sayıca yeterli ve dengeli olmalıdır. Çok az çıktı dersin kapsamı açısından yetersiz kalabilir, çok fazla çıktı ölçme-değerlendirmeyi zorlaştırır.

- Öğrenme çıktıları ders içeriği ile tutarlı olmalıdır.
- İş yükü ve AKTS ile tutarlı olmalıdır. Her öğrenme çıktısının kazandırılması için öngörülen etkinlikler (ödev, proje, sunum vb.) iş yükü hesabına yansıtılmalıdır.
- Tek bir çıktıda birden fazla davranış yazılmamalı, karmaşık uzun ifadelerden kaçınılmalı, açık ve anlaşılır ifade edilmelidir.
- Öğrenme çıktıları alanın yetkinliklerini yansıtmalıdır.
- Öğrenme çıktıları planlanabilir, uygulanabilir, ölçülebilir ve iyileştirilebilir (PUKÖ döngüsü) olmalıdır.
- Her bir öğrenme çıktısının, hangi ölçme-değerlendirme süreçleriyle uyumlu olacağı planlanmalıdır (Bkz. 6.6)

Ayrıca öğrenme çıktıları (ders kazanımları) yazılırken bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alan taksonomileri kullanılmalıdır. Söz konusu taksonomilere ilişkin 10, 11, 12, 13 numaralı tablolarda kazanım ifadeleri ve örnekler yer almaktadır (Öğrenme kazanımları rehberi- https://www.tyc.gov.tr). Aşağıdaki görsel tablolar, Mesleki Yeterlilikler Kurumu (2020). *Öğrenme Kazanımları Rehberi*'nden alınmıştır.

Tablo 10. Bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alan taksonomileri

Öğrenme Alanı	Taksonomik Sınıflaması		
Bilişsel Alan (Bilgi) Öğrenci neyi bilecek?	Hatırlama, Anlama, Uygulama, Analiz, Değerlendirme, Yaratma (Bloom, 2001)		
Duyuşsal Alan (Tutumlar, Değerler ve Alışkanlıklar) Öğrenciler neye değer verecekler?	Alma, Tepkide Bulunma, Değer Verme, Örgütleme, Kişilik Haline Getirme (Anderson vd., 2000)		
Devinimsel (Psiko-motor) Alan (Beceriler) Öğrenciler neleri yapabilecekler)	Refleks Hareketler, Temel Hareketler, Algısal Yetenekler, Fiziksel Yetenekler, Ustalaşmış Hareketler, Yaratma (Harrow, 1972)	Taklit, Uyarlama, Eklemleme, Doğal Hareket (Dave, 1970)	Algılama, Hazırlanma, Kılavuz Denetiminde Yapma, Mekanikleşme, Beceri Haline Getirme, Uyarlama, Yaratma (Simpson, 1972)

Tablo 11. Bilişsel alan taksonomisi

Süreç	Bilişsel süreçler ve örnekler
1. Hatırlama	İlgili bilgiyi uzun süreli bellekten geri getirme
1.1 Tanıma 1.2 Geri getirme	Tarihindeki önemli olayları hatırlar.
2. Anlama	Yazılı, sözlü ya da grafik olarak verilen öğretimsel mesajlardan anlam oluşturma
2.1 Yorumlama 2.2 Örneklendirme 2.3 Sınıflama 2.4 Özetleme 2.5 Çıkarım yapma 2.6 Karşılaştırma 2.7 Açıklama	Önemli konuşmaları ve dokümanları yorumlar. Çeşitli artistik resim stillerine örnekler verir. Gözlenen ya da tanımlanan zihinsel bozuklukları sınıflandırır. Videoda gösterilen olayların kısa bir özetini yazar. Bir yabancı dili öğrenirken, verilen örnekten gramer kuralını çıkarır. Tarihi olaylarla günümüz durumlarını karşılaştırır. 18. yy'da Fransa'da yaşanan önemli olayların nedenlerini açıklar.
3. Uygulama	Verilen bir durumda kuralı kullanma ya da uygulama
3.1 Yapma 3.2 Yerine getirme	Her ikisi de çok basamaklı olan tam sayıları böler. Hangi durumun Newton'un ikinci yasasına uygun olduğunu belirler.

4. Analiz	Bir materyali onu oluşturan parçalarına ayırma ve bu parçaların birbirleri ile, bütün yapı ya da amaçla olan ilişkisini belirleme
4.1 Farklılaştırma 4.2 Organize etme 4.3 Atfetme	Bir matematik probleminde ilgili ve ilgisiz sayıları birbirinden ayırır. Belirli bir tarihsel açıklamanın karşısında ya da onun yanında olduğunu gösterecek kanıtlar oluşturur. Yazarın denemesinde ele aldığı görüşü onun politik bakış açısına göre belirler.
5. Değerlendirme	Ölçüt ya da standartlara göre yargılama
5.1 Kontrol etme 5.2 Kritik etme	Bilim adamının sonuçlarını gözlemlenen veriden çıkarıp çıkarmadığını belirler. İki yöntemden hangisinin verilen bir problemi çözmek için en iyi yol olduğunu yargılar
6. Yaratma	Tutarlı ya da işlevsel bir bütün haline getirme, elemanları yeni bir örüntü ya da yapı oluşturacak şekilde bir araya getirme.
6.1 Türetme 6.2 Planlama 6.3 Ürün oluşturma	Gözlediği bir olayın nedenini açıklayacak bir hipotez oluşturur. Verilen bir tarihi konu ile ilgili bir araştırma planlar. Belirli bir amaç için belirli bir türe uygun doğal yaşam alanı oluşturur.

Tablo 12. Duyuşsal alan taksonomisi

Basamaklar	Göstergeler	Kazanım İfadeleri	Örnekler
Alma (öğrencinin dikkatini toplama ve bunu yönetme)	Dikkatle dinler, öğrenmenin öneminin farkında olduğunu gösterir, sınıf etkinliklerine katılmaya isteklidir.	sorar, seçer, tanımlar, izler, yerleştirir, kullanır vb.	Öğrenci sınıfta olup bitenlerin farkında olduğunu gösterir.
Tepkide bulunma (aktif katılım)	Verilen ödevleri yapar, sınıf tartışmalarına katılır, görev almaya isteklidir, konulara ilgi duyar, başkalarına yardım etmekten hoşlanır.	cevaplar, yardım eder, saygı duyar, tartışır, sunar, yapar, gösterir, söyler, yazar vb.	Öğrenci soruları istekle cevaplar.
Değer verme (belirli nesne ya da davranışa değer ya da anlam yükleme)	Demokratik süreçlere inanç gösterir, başkalarının iyiliği ile ilgilendiğini gösterir, problem çözme tutumu sergiler.	tamamlar, betimler, takip eder, şekillendirir, davet eder, katılır, paylaşır, çalışır, okur vb.	Öğrenci tartışma sürecinde konu ile ilgili güçlü fikirler ileri sürer.
Örgütleme (farklı değerleri bir araya getirme, bunlar arasında çatışmayı çözme, bir değer sistemi yaratmaya başlama)	Demokratik özgürlük ve sorumluluk arasında denge olması gerektiğini fark eder, kendi davranışının sorumluluğunu kabul eder, güçlü ve zayıf yönlerini bilir ve kabul eder, ilgileri, yetenekleri, inançlarıyla bir yaşam planı oluşturur.	Düzenler, Birleştirir, Karşılaştırır, Tanımlar, Açıklar, Sıralar, Hazırlar, ilişkilendirir, Sentezler vb.	Öğrenci sınıfta sunulan durum ya da tartışmayı eleştirir.
Kişilik haline getirme (birey bir yaşam biçimine sahip olmak için davranışlarını kontrol eden bir değer sistemine sahiptir)	Bağımsız çalışabilir, grup etkinliklerinde işbirliği yapabilir, öz disiplini vardır.	davranır, ayrıştırır, gösterir, etkiler, dinler, değiştirir, yapar, uygular, soru sorar, çözer, kullanır vb.	Öğrencinin her zamanki hareketleri yaşam felsefesiyle tutarlılık gösterir.

Tablo 13. Psikomotor alan taksonomisi

Basamaklar	Kazanım İfadeleri	Göstergeler	Örnekler
Refleks hareketler	Esnetmek, gerdirmek, uzatmak, doğrultmak, , kısaltmak, yumuşatmak, katılaştırmak vb.	Refleksler	Çocuk kafasını yüksek ses gelen tarafa doğru çevirir.

Temel hareketler	Yavaş hareket etmek, yürümek, koşmak, sıçramak, yakalamak, tutmak, sıkıştırmak, desteklemek, kavramak, itmek, çekmek vb.	Yer değiştirir, aynı mekan içinde hareket eder.	Çocuk ellerinin ve dizlerinin üzerinde hareket eder.
Algısal yetenekler	Yakalamak, yemek, yazmak, dengelemek, çevirmek, zihinden çizmek, araştırmak, dokunarak ayırt etmek vb.	Görsel, işitsel, dokunsal, tada ilişkin, ayrımlar yapar, iki ya da daha fazla algısal yeteneğini koordine eder.	Çocuk denge tahtası üzerinde yürür.
Fiziksel yetenekler	Geliştirmek, arttırmak, durdurmak, başlatmak, yavaşça hareket ettirmek, dokunmak vb.	Hızlı hareket eder, çabucak durur.	Öğrenci atılmış olan topu yakalar.
Ustalaşmış hareketler	Dans etmek, daktilo yazmak, piyano çalmak, uçak kullanmak,	Temel beden hareket yapısını değiştirir ya da	Öğrenci gösterilen
	buz pateni yapmak, resim yapmak, dalmak, golf oynamak vb	düzenler, aletleri becerikli bir şekilde kullanır.	şekilde dans eder.
Yaratma	Yüzle ifade etmek, başarılı bir şekilde dans etmek, başarılı bir şekilde piyano çalmak, resim yapmak vb.	Anlamlı şekilde hareket eder, duygularla iletişim kurar, estetik olarak iletişim kurar, eğlendiği görülür. Yaratıcı hareketler yapabilir.	Öğrenci öğretmen tarafından verilen bir görevi pandomimle gösterir.

Ders izlencesine öğrenme çıktıları aşağıdaki örnekte olduğu gibi yazılmalıdır:

Tablo 14. "Öğrenme çıktıları yazılması" örneği: MBS010 Eğitimde Proje Hazırlama Dersi (Lisans)

Dersin kazanımları/ Öğrenme çıktıları	Bu dersi alıp başarıyla tamamlayanların aşağıdaki kazanımları edinmeleri beklenmektedir: **1.** Proje kavramını ve türlerini açıklar. **2.** … **3.** … **4.** … **5.** Mantıksal çerçevenin proje başarısına katkısını örneklerle açıklar. **6.** Araştırmaya dayalı bir problem durumu belirler. **7.** Belirlenen problem için araştırma sorularını oluşturur. **8.** Araştırma problemine uygun yöntemi planlar. **9.** …

6.4 Öğrenme Çıktıları ve Program Yeterlilikleri İlişkisi: Öğrenme çıktıları, dersin sonunda öğrencilerin kazanması beklenen bilgi, beceri ve yetkinlikleri tanımlar. Program yeterlilikleri (çıktıları) ise ilgili programın amaçları doğrultusunda belirlenen ve mezunların sahip olması gereken yetkinlikleri ifade eder.

Ders Bilgi Paketleri'ndeki her bir dersin izlencesinde, ders öğrenme çıktıları ile program yeterlilikleri (çıktıları) arasındaki ilişkiyi ve katkı düzeyini gösteren bir eşleştirme matrisi yer almaktadır. Bu matriste, öğrenme çıktılarının program yeterliliklerine katkı düzeyi dereceleme yoluyla belirlenmektedir. Katkı düzeyini belirleme açıklaması ve dikkat edilecek unsurlar Tablo 15'de verilmiştir. Ders sorumlusunun, söz konusu eşleştirmeyi çıktı temelli eğitim yaklaşımı çerçevesinde yapması, tutarlılığı sağlaması ve gerekli güncellemeleri gerçekleştirmesi beklenmektedir. Eşleştirme, üniversitede dil ve uygulama birliği olması amacıyla Tablo 16'da gösterildiği şablonda hazırlanır.

Tablo 15. Eşleştirme katkı düzeyi, açıklamalar ve puanlamada dikkat edilecek unsurlar

Puan	Katkı Düzeyi	Açıklama
1	Çok düşük	Dolaylı ve sınırlı katkı
2	Düşük	Temel düzeyde katkı
3	Orta	Belirgin ve ölçülebilir katkı
4	Yüksek	Güçlü ve doğrudan katkı
5	Çok yüksek	Temel/ ana belirleyici düzeyde katkı

Puanlama yaparken dikkat edilmesi gereken unsurlar:

- Her öğrenme çıktısı en az bir program çıktısına anlamlı düzeyde katkı sağlamalıdır.
- 4 ve 5 puanlar, dersin ilgili program çıktısının kazanımında belirleyici rol oynadığı durumlarda verilmelidir.
- Tüm hücrelere yüksek puan verilmemeli; katkı düzeyi gerçekçi ve gerekçelendirilebilir olmalıdır.
- Puanlama, ölçme-değerlendirme yöntemleri (sınav, proje, uygulama, performans görevi vb.) ile uyumlu olmalıdır.

Tablo 16. Ders öğrenme çıktıları ile program yeterlilikleri eşleştirme tablosu şablonu

	PY1	PY2	PY3	PY4	PY5	PY6	PY7	PY8	...
ÖÇ1									
ÖÇ2									
ÖÇ3									
...									

6.5 Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri: Dersin öğrenme çıktılarının hangi ölçme ve değerlendirme yöntemleriyle değerlendirileceği açıkça belirtilmelidir. Kullanılan yöntemler (ara sınav, dönem sonu sınavı, kısa sınav, ödev, proje, uygulama, sunum, performans görevi, katılım vb.) tabloda işaretlenmeli ve her birinin başarı notuna katkı oranı (%) gösterilmelidir. Toplam değerlendirme oranı %100 olacak şekilde düzenlenmelidir.

Ufuk Üniversitesi Eğitim-Öğretim ve Sınav Mevzuatı gereğince ara sınav notu ders başarı notunun %40'ını (madde 33), yarıyıl sonu sınav notu dersin başarı notunun %60'ını (madde 34) oluşturur. Ayrıca tamamen uygulamaya yönelik derslerde yarıyıl sonundaki uygulama notu yarıyıl sonu sınav notu yerine geçer (madde 34). Fakültelerin kendi bünyelerinde geçerli Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği varsa, ilgili yönetmelik dikkate alınır. Bu bilgiler ışığında ölçme değerlendirme yöntemiyle ilgili hesaplama örneği Tablo 17'de, ders izlencesinde ilgili kısmın yazımı ise Tablo 18'de gösterilmiştir:

Tablo 17. Dersin değerlendirilmesi ve yüzdelik hesaplama örneği

Sınav	Ölçme yöntemi	Sınav başarı puanına	Sınav başarı puanına % etkisi
Ara sınav (Vize)	Ödev	30 puan	%12
	Sınav	70 puan	%28
	Toplam	**100 puan**	**%40**
Yarıyıl sonu sınavı (final)	Ödev	40 puan	%24
	Sınav	60 puan	%36

	Toplam	**100 puan**	**%60**

Tablo 18. Ölçme – Değerlendirme Tablosu yazım örneği

Ölçme - Değerlendirme		Varsa (X) olarak işaretleyiniz	Yüzde (%)
	Ara Sınavlar (Sınav %28 + Ödev %12)	x	40
	Kısa Sınavlar		
	Ödev (final ödevi)	x	24
	Uygulamalar		
	Laboratuvar		
	Projeler/ Alan Çalışması		
	Seminerler/ Çalışma Grupları		
	Dönem Sonu Sınavı	x	36
	Diğer (Katılım, kütüphane çalışması, vb.)		

6.6 Öğrenme Çıktıları ve Ölçme Değerlendirme İlişkisinin Kurulması: Ölçme ve değerlendirme süreci öğrenci merkezli bir yaklaşımla planlanmalı; yalnızca sonuç odaklı değil, süreci izleyen ve gelişimi destekleyen yöntemlere de yer verilmelidir. Ölçme araçları, dersin öğrenme çıktıları ile doğrudan ilişkili, geçerli ve güvenilir nitelikte olmalıdır.

Ödev, proje, sunum ve benzeri performansa dayalı çalışmaların adil ve şeffaf biçimde değerlendirilmesi amacıyla rubrik (dereceli puanlama anahtarı) hazırlanması önerilir. Değerlendirme ölçütleri önceden belirlenmeli ve dönem başında öğrencilerle paylaşılmalıdır.

Ayrıca, ödev ve proje hazırlama esasları/kuralları açık, anlaşılır ve ölçülebilir beklentiler içerecek şekilde hazırlanmalı; kapsam, teslim tarihi, değerlendirme kriterleri ve notlandırma esasları öğrencilere yazılı olarak bildirilmelidir. Ölçme-değerlendirme planı ile öğrenme çıktıları ve AKTS iş yükü arasında tutarlılık sağlanmalıdır. Bu doğrultuda, öğrenme çıktıları ile ölçme-değerlendirme yöntemleri arasındaki ilişkinin sistematik biçimde ortaya konulması, dersin bütüncül olarak değerlendirilmesi ve gerekli durumlarda güncellenebilmesi açısından önem taşımaktadır.

Bu eşleştirme ders izlencesinde yer almamaktadır; ancak, ders planlama sürecine dâhil edilen ek bir doküman aracılığıyla oluşturulması ve dersin izleme ve güncelleme süreçlerinde dikkate alınması önerilmektedir. Bir ilişkilendirme örneği Tablo 19'da verilmiştir.

Tablo 19. MBS010 Eğitimde Proje Hazırlama Dersi (Lisans) Öğrenme Çıktıları ve Ölçme Değerlendirme İlişkisi

Öğrenme Çıktısı	**Düzeyi**	**Ölçme Değerlendirme Aracı**	**Süreç-Sonuç Değerlendirmesi**
ÖÇ1. Proje kavramını ve türlerini açıklar.	Bilişsel- anlama	Çoktan seçmeli- açık uçlu sorular vb.	Sonuç

ÖÇ2. Proje önerisi hazırlama sürecinde grup içinde görev alır	Duyuşsal – tepkide bulunma	Öz değerlendirme formu, gözlem formları, akran değerlendirme vb.	Süreç
ÖÇ3. Proje önerisini mantıksal çerçeveye uygun biçimde yapılandırır	Bilişsel – yaratma (sentez)	Proje, araştırma raporu, ürün geliştirme vb.	Süreç-sonuç

6.7 Dersin Kitabı/Malzemesi/Önerilen Kaynaklar: Bu başlık altında, ders kapsamında kullanılan tüm yazılı, görsel ve işitsel kaynaklara açık ve eksiksiz biçimde yer verilmelidir. Öğretim elemanları, derste yararlanılan temel ders kitabını, yardımcı kaynakları, makaleleri, dijital içerikleri, çevrim içi platformları, video materyallerini ve diğer öğretim materyallerini belirtmelidir. Kaynaklar mümkün olduğunca güncel, alanla ilgili ve öğrenme çıktıları ile uyumlu olmalıdır. Zorunlu ve önerilen kaynaklar ayrı başlıklar altında sunulmalı; varsa baskı yılı, yazar adı ve yayınevi bilgileri eksiksiz olarak yazılmalıdır. Ders sürecinde aktif olarak kullanılan tüm materyallerin izlencede yer alması beklenmektedir.

6.8 İş Yükü Temelli Kredinin Belirlenmesi – AKTS: Öğrenme çıktılarına ulaşabilmek için öğrencinin ders kapsamında harcadığı toplam zaman ve emek öğrenci iş yükü olarak tanımlanır. İş yükü temelli kredi (AKTS) ise, hedeflenen öğrenme çıktılarına ulaşmak amacıyla bir dersin tamamlanması için gerekli toplam öğrenci iş yükünü gösteren sayısal değerdir. Bu doğrultuda; zorunlu veya seçmeli dersler, proje, tez ve diğer çalışmaların tümüne bir AKTS kredisi verilmelidir.

1.Aşama: AKTS kredisi belirlenmeden önce yapılmış olması gerekenleri yaptığınızdan emin olmalısınız.

Tablo 20. AKTS kredisi hesaplaması öncesinde yapılmış olması gerekenler

AKTS kredi hesaplamalarına geçilmeden önce belirlenmiş olması gereken öğeler:

- Program yeterlilikleri
- Ders öğrenme çıktıları
- Ders öğretim yaklaşım, yöntem ve teknikleri
- Öğrenme çıktılarının ölçme ve değerlendirme yöntemleri
- Öğrencinin ders içi ve dışı dersle ilgili ayıracağı zamanlar

2.Aşama: AKTS kredisi belirlenirken ilgili ders ile ilgili detaylar dikkate alınmalıdır.

Tablo 21. AKTS kredisi belirlenirken ders sorumlusunun dikkate alması gereken sorular

Öğretim elemanının öğrenci iş yükünü belirlerken aşağıdaki soruları dikkate alması önerilir:

- Ders kapsamında hangi program çıktılarına katkı sağlanmaktadır?
- Dersin öğrenme çıktıları nelerdir?
- Öğrenme çıktılarına ulaşmak için hangi öğretim ve öğrenme etkinlikleri kullanılmaktadır?
- Öğrenme çıktıları hangi ölçme ve değerlendirme yöntemleriyle değerlendirilmektedir?
- Öğrencinin bu öğrenme çıktılarını kazanabilmesi için tahmini toplam çalışma süresi nedir?

Bu çerçevede iş yükü temelli kredilendirme; öğrenme çıktıları, bu çıktılara ulaşmak için kullanılan öğretim yöntemleri ve ölçme-değerlendirme süreçleri ile doğrudan ilişkilidir.

Tablo 22. AKTS kredisi hesaplanırken dikkate alınacak eğitim-öğretim etkinlikleri

Eğitim-öğretim etkinlikleri genel olarak şu başlıklar altında toplanabilir

Teorik ders (anlatım)	Proje / alan çalışması
Uygulama	Seminer / çalışma grubu
Laboratuvar	Bireysel çalışma (okuma, araştırma, kütüphane çalışması vb.)

3.Aşama: Bir öğrencinin dersten başarılı olabilmesi için her bir etkinliğe ayırması gereken süre belirlenmeli ve tüm etkinliklerin toplamı dersin toplam iş yükünü oluşturmalıdır. Toplam iş yükü saati, dersin AKTS değerini belirler. Genel kabul doğrultusunda 25 saatlik iş yükü 1 AKTS'ye karşılık gelmektedir. Tablo 23'de örnek bir hesaplama örneği verilmiştir.

Tablo 23. İş Yükü – AKTS Kredisi Hesaplama Tablosu

AKTS – İş Yükü Tablosu				
Etkinlikler		Sayısı	Süresi (saat)	Toplam İş Yükü
Teorik Ders Anlatımı		14	2	28
Uygulama		14	1	14
Laboratuvar				
Proje / alan çalışması				
Seminer / çalışma grubu				
Diğer	Bireysel çalışma (okuma, araştırma, kütüphane çalışması vb.)	2	7	14
	Sunum (hazırlık süresi dahil)	1	14	14
	Ara sınav	1	1	1
	Ara sınav hazırlık	1	14	14
	Final	1	1	1
	Final hazırlık	1	14	14
Toplam İş Yükü				100
Toplam İş Yükü / 25				100/25
Dersin AKTS Kredisi				4

Tablo 23'de verilen AKTS kredisi hesaplama örneğine göre ders izlencesinde belirtilen alanlar, şu şekilde yazılmalıdır.

Tablo 24. Ders izlencesinde ilgili kısmın doldurulmuş bir örneği

Yarıyıl	**Eğitim Öğretim Yöntemleri**							**Krediler**	
	Teori/Ders Anlatımı	**Uygulama**	**Lab.**	**Proje/Alan Çalışması**	**Seminerler/ Çalışma Grupları**	**Diğer***	**Toplam**	**Kredi**	**AKTS Kredisi**
	28	14	-	-	-	58	**100**	3	4

B. PROGRAMLARIN UYGULANMASI

Programların uygulanması, Ufuk Üniversitesi'nin eğitim-öğretim politikaları ve belirlenen program tasarım ilkeleri doğrultusunda yürütülmekte olup, bu süreçte derslerin planlanan yapı ve içeriklere uygun şekilde gerçekleştirilmesi esastır. Programın uygulanmasından öncelikle ilgili bölüm/program başkanlığı sorumlu olmakla birlikte, derslerin yürütülmesinde öğretim elemanları aktif rol üstlenmektedir. Fakülte/yüksekokul yönetimleri ve ilgili akademik kurullar ise sürecin izlenmesi ve gerekli koordinasyonun sağlanmasından sorumludur.

Bu kapsamda, programın etkin ve tutarlı biçimde yürütülmesine yönelik temel hususlar aşağıda sunulmaktadır:

Tablo 25. Programların uygulanmasında dikkate alınacak temel unsurlar

Programların Uygulanması	**Derslerin İzlenceye Uygun Yürütülmesi** Program kapsamında yer alan dersler, ilan edilen ders izlencelerinde tanımlanan içerik, öğrenme çıktıları, öğretim yöntemleri ve ölçme-değerlendirme esasları doğrultusunda yürütülmelidir. Dersin uygulanması sürecinde izlenceye bağlılık esastır; gerekli durumlarda yapılan değişikliklerin ise gerekçelendirilerek kayıt altına alınması beklenmektedir.
	AKTS'ye Dayalı İş Yükünün Uygulanması Derslerin yürütülmesinde, öğrenci iş yüküne dayalı olarak belirlenen AKTS değerlerinin fiilen uygulanması ve bu iş yükünün dersin öğrenme çıktılarıyla uyumlu olması gözetilmelidir. Öğrenci geri bildirimleri ve ders değerlendirme sonuçları doğrultusunda iş yükünün dengesi izlenmeli ve gerekli durumlarda güncellemeler yapılmalıdır.
	Ölçme-Değerlendirme Planına Uyum Derslerde kullanılan ölçme ve değerlendirme yöntemleri, ders izlencesinde tanımlanan plan doğrultusunda uygulanmalı ve öğrenme çıktıları ile uyumlu olmalıdır. Ölçme-değerlendirme sürecinin şeffaf, adil ve tutarlı şekilde yürütülmesi sağlanmalı; elde edilen sonuçlar dersin ve programın geliştirilmesine yönelik veri olarak kullanılmalıdır.

Not: Programların uygulanmasının sorumluluğu öncelikle ders sorumlu öğretim elemanlarında olup, bölüm/program başkanlıklarındadır.

C. PROGRAMLARIN İZLENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Ufuk Üniversitesi'nde programların izlenmesi ve değerlendirilmesi, eğitim-öğretim faaliyetlerinin etkililiğinin belirlenmesi, program çıktılarına ulaşma düzeyinin analiz edilmesi ve sürekli iyileştirme süreçlerinin desteklenmesi amacıyla sistematik bir yaklaşımla yürütülmelidir. Bu kapsamda programlar; veri temelli ve paydaş odaklı bir anlayışla düzenli olarak izlenmeli, elde edilen bulgular ilgili akademik kurullarda değerlendirilerek gerekli güncellemelere temel oluşturmalıdır. Bu kapsamda, programların izlenmesi ve değerlendirilmesi sürecinde dikkate alınan temel alanlar aşağıda sunulmaktadır.

1. Program Çıktılarının İzlenmesi

Program çıktılarının izlenmesi, programın amaçlarına ne ölçüde ulaştığının değerlendirilmesi, öğrenme süreçlerinin etkililiğinin ortaya konulması ve sürekli iyileştirme çalışmalarına veri sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu süreç, program çıktılarının yalnızca tanımlanmasıyla sınırlı kalmayıp, uygulamada ne ölçüde kazanıldığının sistematik olarak izlenmesini, değerlendirilmesini ve elde edilen bulgular doğrultusunda gerekli güncellemelerin yapılmasını kapsamaktadır.

Tablo 26. Program çıktılarını izleme mekanizmaları

Program Çıktılarının İzlenmesi ve Değerlendirilmesi	**Mezuniyet Aşaması Program Çıktıları Değerlendirme Anketi** Program çıktılarının izlenmesinde temel veri kaynağı, programdaki tüm dersleri almış olan mezuniyet aşamasındaki öğrencilere uygulanan ankettir. Bu anket aracılığıyla öğrencilerin program süresince kazandıkları bilgi, beceri ve yetkinliklere ilişkin öz değerlendirmeleri alınmalı; elde edilen veriler program çıktılarının gerçekleşme düzeyinin analiz edilmesinde kullanılmalıdır.
	Kurum Staj/ Uygulama Öğrencisini Değerlendirme Anketi Staj ya da uygulamalı dersi olan bölüm/programlarda, staj/uygulama öğrencisinin program çıktıları üzerinden değerlendirildiği anketlerdir. Kurum içi uygulamalarda iç paydaş, kurum dışı uygulamalarda ise dış paydaş görüşü olarak ele alınmalıdır.
	Öğretim elemanları gözlem ve değerlendirmeleri Derslerin yürütülmesi sırasında edinilen deneyimler, öğrencilerin öğrenme düzeyine ilişkin değerlendirmeler ve ders-çıktı uyumuna yönelik geri bildirimler, programın güçlü ve geliştirilmesi gereken yönlerinin belirlenmesine katkı sağlamaktadır. Öğretim elemanları gözlem ve değerlendirmeleri, akademik kurullarda ele alınır.
	Danışma Kurulları Danışma kurulu toplantılarında elde edilen geri bildirimler kayıt altına alınmalı; söz konusu tutanaklar bölüm kurul toplantılarında ve gerekli durumlarda fakülte, yüksekokul veya enstitü
	kurullarında görüşülerek programın geliştirilmesine yönelik kararlara yansıtılmalıdır.

nizmaları	Program çıktılarının izlenmesi sürecinde, birimlerin kendi ihtiyaçları doğrultusunda geliştirdikleri geri bildirim mekanizmalarından yararlanılabilir. Bu kapsamda birimler, programa özgü veri toplama araçları ve değerlendirme yöntemleri geliştirebilir; ancak bu mekanizmaların uygulanmasından önce Üniversite genelinde uyum ve standardizasyonun sağlanması amacıyla Eğitim-Öğretim Komitesi ile paylaşılması gerekmektedir.

2. AKTS Kredi Değerlerinin İzlenmesi ve Doğrulanması

AKTS kredi değerlerinin izlenmesi ve doğrulanması, derslerin öğrenci iş yükünü doğru yansıtması ve öğrenme çıktıları ile uyumlu biçimde yapılandırılması açısından önem taşımaktadır. Bu süreç, belirlenen AKTS değerlerinin uygulamadaki karşılığının değerlendirilmesini ve gerekli durumlarda güncellenmesini sağlayarak programın etkinliğine ve sürdürülebilirliğine katkıda bulunmaktadır. *Tablo 27. AKTS Kredi değerinin izlenmesi ve doğrulanmasına yönelik araçlar*

AKTS Kredi Değerinin İzlenmesi ve	**Ders/Öğretim Elemanı Değerlendirme Anketi** (OBS üzerinden her yarıyıl sonu) Ders/Öğretim Elemanı Değerlendirme Anketi'nin ilgili soru maddeleri, öğrencilerin dersin AKTS kredi değerine ilişkin değerlendirmelerini içermektedir. Bu sorulara verilen yanıtların ortalamasının 5 üzerinden 3'ün altında kalması durumunda, ilgili ders bölüm/fakülte/yüksekokul kurul toplantılarının gündemine alınmalı; dersin AKTS kredi değeri takip eden yılda yeniden izlenmeli ve gerekli görülmesi halinde iyileştirme önlemleri alınarak güncellenmelidir.
	Ders Öz Değerlendirme ve Program Sürekli İyileştirme Anketi (her yarıyıl sonu) Ders Öz Değerlendirme ve Program Sürekli İyileştirme Anketi'nin ilgili soru maddeleri, öğretim elemanlarının yürüttükleri dersin AKTS kredi değerine ilişkin değerlendirmelerini içermektedir. Bu sorulara verilen yanıtın 5 üzerinden 3'ün altında kalması durumunda, ilgili ders bölüm/fakülte/yüksekokul kurul toplantılarının gündemine alınmalı; dersin AKTS kredi değeri takip eden yılda yeniden izlenmeli ve gerekli görülmesi halinde iyileştirme önlemleri alınarak güncellenmelidir.
	AKTS kredi değerlerinin izlenmesi sürecinde, birimlerin kendi ihtiyaçları doğrultusunda

Doğrulanması	geliştirdikleri geri bildirim mekanizmalarından yararlanılabilir. Bu kapsamda birimler, programa özgü veri toplama araçları ve değerlendirme yöntemleri geliştirebilir; ancak bu mekanizmaların uygulanmasından önce Üniversite genelinde uyum ve standardizasyonun sağlanması amacıyla Eğitim-Öğretim Komitesi ile paylaşılması gerekmektedir.

3. Derslerin Yürütülmesinin İzlenmesi

Derslerin yürütülmesinin izlenmesi sürecinde, derslerde kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri ile ölçme-değerlendirme süreçlerinin etkililiği düzenli olarak değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, derslerin öğrenme çıktılarıyla uyumu ve öğrencilerin öğrenme düzeyine katkısı göz önünde bulundurularak gerekli iyileştirmelerin yapılması amaçlanmaktadır.

Tablo 28. Derslerin yürütülmesinin izlenmesine yönelik araçlar

Derslerin Yürütülmesinin İzlenmesi	Derslerin yürütülmesine ilişkin izleme sürecinde, her yarıyıl sonu uygulanan **Ders Öz Değerlendirme ve Program Sürekli İyileştirme Anketi** ile **Ders/Öğretim Elemanı Değerlendirme Anketi** sonuçlarının analiz edildiği **Ders Değerlendirme Raporu Formu** temel veri kaynağı olarak kullanılmaktadır. Bu anketlerin değerlendirilmesinde birincil sorumluluk dersin öğretim elemanına ait olmakla birlikte, elde edilen bulguların raporlanması ve ilgili bölüm/fakülte/yüksekokul kurul toplantılarında ele alınarak karara bağlanması esastır .Bu sayede izleme sonuçlarının kayıt altına alınması ve gerekli iyileştirme süreçlerine yansıtılması sağlanmalıdır.

4. Müfredatın İzlenmesi

Müfredatın izlenmesi, programın güncelliğinin korunması, öğrenme çıktıları ile uyumunun sürdürülmesi ve öğrencilerin akademik gelişimlerinin desteklenmesi açısından önem taşımaktadır. Bu süreçte müfredatın içerik, yapı ve ders dağılımı açısından düzenli olarak değerlendirilmesi; alanın güncel gelişmeleri, sektör ihtiyaçları ve paydaş geri bildirimleri doğrultusunda gerekli iyileştirmelerin yapılması hedeflenmektedir.

Ayrıca müfredatın esnek bir yapıya sahip olması, seçmeli ders havuzunun çeşitliliği ve öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına yanıt verebilirliği de izleme sürecinde dikkate alınan önemli unsurlar arasında yer almaktadır.

Tablo 29. Müfredatın izlenmesine yönelik araçları

Müfredatın	**Danışma Kurulu** Müfredatın izlenmesi ve geliştirilmesi sürecinde danışma kurullarının görüşleri veri kaynağı olarak değerlendirilmelidir. Danışma kurullarında, ilgili alana yönelik sektör

İzlenmesine Yönelik Araçlar	temsilcilerinin yer alması sağlanarak programın sektör ihtiyaçlar ve güncel gelişmeler doğrultusunda değerlendirilmesi amaçlanmalıdır. Bu kapsamda danışma kurulu toplantılarında elde edilen geri bildirimler kayıt altına alınmalı ve ilgili akademik kurullarda görüşülerek müfredatın güncellenmesine yönelik kararlara yansıtılmalıdır.
	Yeni Ders Önerileri Müfredatın izlenmesinde, dönem boyunca gelen yeni ders önerileri dikkate alınmalıdır. Akademik personel, Yeni Ders Öneri Formu aracılığıyla programın güncel ihtiyaçlarına uygun ders önerilerinde bulunabilir; bu öneriler ilgili birim akademik kurul toplantılarında değerlendirilmeli ve müfredatın iyileştirilmesine, ders havuzunun zenginleştirilmesine katkı sağlamalıdır. Önerilerin değerlendirilmesi ve alınan kararlar kayıt altına alınarak, sonraki dönemlerde yapılacak izleme ve güncelleme süreçlerinde referans olarak kullanılmalıdır.
	Mezuniyet Aşaması Program Çıktıları Değerlendirme Anketi Müfredatın izlenmesinde, Mezuniyet Aşaması Program Çıktıları Değerlendirme Anketi bir veri kaynağı olarak kullanılmalıdır. Bu anket aracılığıyla, öğrencilerin program çıktıları doğrultusunda edinimlerini değerlendirmeleri sağlanmalı ve aynı zamanda "hangi dersleri almak isterdiniz" gibi sorularla öğrencilerin müfredat ile ilgili beklenti ve önerileri toplanmalıdır. Elde edilen veriler, müfredatın güncellenmesi ve seçmeli ders havuzunun çeşitlendirilmesi çalışmalarında dikkate alınmalıdır.
	Program/Bölüm/Fakülte/Yüksekokul/Enstitü Kurul Toplantıları Müfredatın izlenmesi sürecinde, Program/Bölüm/Fakülte/Yüksekokul/Enstitü Kurul Toplantıları önemli bir rol oynamaktadır. Bu toplantılarda, derslerin içerik ve dağılımı, seçmeli ders havuzu, öğrenci ve paydaş geri bildirimleri ile danışma kurulu önerileri değerlendirilmeli; ortaya çıkan bulgular ışığında müfredatın güncellenmesine yönelik kararlar alınmalıdır. Böylece müfredatın izlenmesi ve iyileştirilmesi kayıt altına alınarak sürekli bir kalite güvencesi mekanizması oluşturulmalıdır.

D. PROGRAMLARIN GÜNCELLENMESİ VE İYİLEŞTİRİLMESİ

Programların güncellenmesi ve iyileştirilmesi süreci, izleme ve değerlendirme aşamasında elde edilen veriler, raporlar ve paydaş geri bildirimleri doğrultusunda yürütülmelidir. Bu aşamada, YÖK ve Ufuk Üniversitesi mevzuatının öngördüğü prosedürler titizlikle uygulanarak program içeriklerinde, ders dağılımında, AKTS kredilerinde ve öğrenme çıktılarında gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Akademik kadro, öğrenciler, danışma kurulları ve gerektiğinde sektör temsilcilerinin katkıları alınarak programın hem akademik hem de sektör etkililiği artırılmalıdır. Yapılan güncellemeler ayrıntılı olarak kayıt altına alınmalı ve ilgili kurul toplantılarında görüşülerek onaylanmalıdır. Bu kayıtlar, sonraki izleme ve değerlendirme süreçlerinde temel veri olarak kullanılmalı, programın sürekli iyileştirilmesini ve PUKÖ döngüsünün etkin bir şekilde işletilmesini sağlamalıdır. Ayrıca, programın güncellenme süreci, öğrencilerin öğrenme deneyimlerinin geliştirilmesi, seçmeli ders havuzunun güncel ihtiyaçlara yanıt verebilirliği ve programın ulusal ve uluslararası standartlarla uyumunun korunması açısından da önemli bir araçtır.

E. PROGRAM TASARIMI, İZLENMESİ, DEĞERLENDİRİLMESİ VE GÜNCELLENİP

İYİLEŞTİRİLMESİ SÜREÇLERİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN UNSURLAR

Tablo 30. Tüm süreçlerde dikkat edilmesi gereken unsurlar

1	**Gerekçelendirme:** Alınan tüm kararların ve yapılan tüm iyileştirmelerin açık ve belgelenmiş gerekçelerle desteklenmesi. Bu gerekçeler hem tasarım hem de izleme, değerlendirme ve güncelleme süreçlerinde kullanılmalıdır.
2	**Kayıt ve dokümantasyon:** Tüm kararlar, anketler, toplantı tutanakları, danışma kurulu geri bildirimleri ve yapılan değişiklikler sistematik şekilde kayıt altına alınmalı ve arşivlenmelidir.
3	**PUKÖ döngüsünün uygulanması:** Program tasarımından güncellemeye kadar tüm süreçler Planla-Uygula-Kontrol Et-Önlem Al mantığıyla yürütülmeli ve sürekli iyileştirme sağlanmalıdır.
4	**Yasal ve kalite standartlarına uyum:** Süreçler, YÖK, YÖKAK ve ilgili diğer ulusal mevzuat ve kalite güvence standartlarıyla uyumlu yürütülmelidir.
5	**Paydaş görünürlüğü ve şeffaflık:** Kararlar ve iyileştirmeler, ilgili paydaşlar (akademik kadro, öğrenciler, sektör temsilcileri, danışma kurulları vb.) tarafından görülebilir olmalı ve süreçler şeffaf şekilde yürütülmeli.
6	**Sürdürülebilirlik ve izlenebilirlik:** Yapılan değişiklikler sadece bir dönemlik değil, sonraki yıllarda da etkisi izlenebilir ve gerekli güncellemeler yapılabilir olmalı.